European Institute for Gender Equality

Frankrike toppar EU:s jämställdhetsindex för första gången

Jämställdhetslagstiftningen har gett effekter, men ännu inte på alla områden …

Frankrike har intagit förstaplatsen i EU:s jämställdhetsindex och har därmed gått om Sverige, som legat i toppen sedan 2013. I EU som helhet går emellertid utvecklingen mot jämställdhet i snigelfart, och årets index visar att framsteg på ett område inte väger upp brister på de andra områdena.

”Jämställdhet är bra för EU:s konkurrenskraft, och vård och omsorg av god kvalitet är vad som gör detta möjligt”, säger Roxana Mînzatu, EU-kommissionens verkställande vice ordförande med ansvar för sociala rättigheter, kompetens, arbetstillfällen av god kvalitet och beredskap. ”Årets jämställdhetsindex visar vägen: föräldraledighet som tas ut av båda föräldrarna och barnomsorg som finns där när familjerna behöver den, så att allas färdigheter bidrar till EU:s hållbara tillväxt.”

”Årets jämställdhetsindex sänder ett tydligt budskap: när EU agerar för jämställdhet förändras människors liv – och de kan förändras snabbt”, säger Hadja Lahbib, kommissionär med ansvar för jämlikhet, beredskap och krishantering. ”Men lagstiftning är bara början. Verklig jämställdhet märks av på lönebeskedet, när en kvinna tjänar lika mycket som sin manlige kollega. Det märks av i hemmet, när en pappa tar ut föräldraledighet och finns där när det är dags för badet, inte bara vid läggdags. Det här är det Europa som jag vill att alla kvinnor och alla män ska få uppleva, oavsett var de bor.”

”Frankrike visar vad som sker när man i ett land bestämmer sig för att jämställdhet mellan kvinnor och män i maktställning är norm, inte undantag”, säger EIGE:s direktör Carlien Scheele. ”Den bittra sanningen är att ett enda genombrott inte kan bära upp ett helt index. Om EU visade samma beslutsamhet när det gäller vård och omsorg, löner och utbildning skulle vi inte mäta framstegen i bråkdelar av en poäng. Tyvärr finns det fortfarande mycket kvar att göra.”

De viktigaste resultaten

- EU får 64,5 av 100 poäng, en ökning med 0,9 poäng jämfört med förra året och 5,6 poäng sedan 2020.

- Frankrike (74,8) går om Sverige (73,6), tätt följt av Danmark och Spanien. Cypern, Ungern och Tjeckien har de lägsta poängen.
- Makt är det område där förändringen går snabbast, med en ökning på 2,4 poäng i år och 13,1 poäng sedan 2020. Det är dock fortfarande här som vi hittar den lägsta poängen: 42,9.
- Alla övriga områden har ökat med mindre än en poäng under det senaste året.
- Vård- och omsorgsarbetet är fortfarande inte jämnt fördelat. Kvinnor arbetar färre heltidsekvivalenttimmar och lägger mer tid på vård och omsorg än män. Omkring 41 % av kvinnorna, jämfört med 20 % av männen, lägger mer än 35 timmar per vecka på att ta hand om barn.
- Rätten till föräldraledighet innebär fortfarande inte någon garanti för att få ersättning under ledigheten.

En stor förändring i toppen

Frankrikes avancemang berodde på att jämställdheten på området makt ökade med hela nio poäng. Landet har nu en nästan helt jämn könsfördelning i regeringen, i styrelserna för de största företagen och i idrottsförbundens styrelser.

Men Frankrike är inte ensamt. Sedan 2020 har 15 andra medlemsstater höjt sig med över 10 poäng när det gäller makt, i takt med att fler kvinnor har tagit plats i företagens styrelser och fått ledande positioner i idrottsvärlden. I sju medlemsstater är redan minst 40 % av styrelseledamöterna i de största börsnoterade företagen kvinnor, vilket till stor del beror på lagstadgad kvotering. I EU:s direktiv om en jämnare könsfördelning bland styrelseledamöter fastställs ett mål på 40 % av de icke verkställande styrelseledamöterna eller 33 % av samtliga styrelseledamöter.

En ökning på 0,9 poäng sedan förra året – en utveckling i snigelfart

Om man bortser från området makt är situationen betydligt mindre glädjande. Vissa framsteg görs visserligen mot jämställdhet, men utvecklingen saktar in. Ökningarna mellan åren ligger sedan 2023 på under en poäng.

När det gäller området kunskap har resultaten försämrats i elva medlemsstater sedan 2020, eftersom kvinnor och män fortfarande i stor utsträckning väljer olika utbildningar.

Utvecklingen på hälsoområdet har i stort sett stagnerat.

Trots att poängen på området makt ökar förblir detta det område som har lägst poäng: 15 medlemsstater ligger fortfarande kvar på under 40 poäng. Fullständig jämställdhet skulle motsvara 100 poäng.

Medlemsstaterna går dessutom framåt i olika takt. Jämfört med EU-genomsnittet för det senaste årtiondet kan de delas in i två breda kategorier, som båda omfattar länder både över och under EU-genomsnittet:

- **Uppåtgående konvergens:** Tjeckien, Tyskland, Estland, Grekland, Italien, Litauen, Luxemburg, Malta, Österrike, Polen, Portugal, Finland och Sverige har förbättrat sina resultat i jämställdhetsindexet och samtidigt minskat sitt avstånd till EU-genomsnittet.
- **Uppåtgående divergens:** Belgien, Bulgarien, Danmark, Irland, Spanien, Frankrike, Kroatien, Cypern, Lettland, Ungern, Nederländerna, Rumänien, Slovenien och Slovakien har också förbättrat sina resultat, men i en takt som har ökat avståndet till EU-genomsnittet.

Vård och omsorg: ett område med stort utrymme för förbättring

Om området makt visar vad riktade åtgärder och lagstiftning kan åstadkomma, visar området vård och omsorg att vi har lång väg kvar att gå.

Att få barn påverkar fortfarande vem som utför den största delen av det avlönade arbetet. I par som har barn arbetar papporna i genomsnitt motsvarande 92 % av en heltidstjänst, medan mammorna arbetar motsvarande 68 %. Denna skillnad på 24 procentenheter visar att det är betydligt fler mammor som arbetar deltid.

När det gäller vård- och omsorgsarbete som utförs i hemmet ser vi den andra sidan av samma mynt: I EU som helhet lägger två av fem mammor (41 %) mer än 35 timmar per vecka på att ta hand om barn. Bara hälften så många pappor (20 %) når upp till samma siffra.

Danmark är dock ett exempel på att saker och ting kan vara annorlunda. Det är den enda medlemsstaten där det inte finns någon klyfta mellan könen när det gäller omfattande användning av barnomsorg.

Bara en av fem danska mammor ägnar mer än 35 timmar per vecka åt att ta hand om barnen, vilket är samma siffra som för danska pappor. Dessutom är Danmark en av bara sex medlemsstater där det inte finns något glapp mellan en avslutad välbetald föräldraledighet och en garanterad barnomsorgsplats.

Föräldraledighet kan förändra barnomsorgsmönstren – men bara om papporna tar ut sina dagar

I de 15 medlemsstater för vilka uppgifter för 2024 finns tillgängliga är 74 % av dem som tar ut föräldraledighet kvinnor. Många pappor tar dessutom bara ut det lägsta antalet dagar. Ersättningen är den avgörande faktorn.

Att ha rätt till ledighet innebär inte automatiskt att man också får betalt under denna period: 18 % av kvinnorna och 13 % av männen i åldern 20–49 år skulle inte få någon ersättning vid föräldraledighet.

När Sverige år 1995 införde fyra veckors pappaledighet med en ersättning på 75–80 % av lönen ökade andelen pappor som tog ut föräldraledighet från 3 % till 60 %.

När pappor tar ut föräldraledighet gynnas alla – mammor, pappor och barn – eftersom de får mer tid att knyta starkare band med varandra. Forskning i Sverige har visat att varje månad som en pappa tar ut i föräldraledighet har större inverkan på mammans framtida inkomst än om hon själv skulle ha tagit en månad mindre.

Jämställdhet är en drivkraft för hållbar tillväxt

EIGE:s forskning visar att ökad jämställdhet skulle kunna höja EU:s BNP per capita med 6,1–9,6 % fram till 2050 – vilket motsvarar 1,95–3,15 biljoner euro – och skapa ytterligare 10,5 miljoner arbetstillfällen. Institutets forskning visar även att det ger bättre resultat att ta itu med alla former av könsbunden ojämlikhet samtidigt än att ta itu med dem en i taget.

Området makt är fortfarande EU:s största jämställdhetsutmaning. Men som årets index visar är det också ett område där lagstiftning kan ge konkreta – och snabba – resultat. Nu gäller det att visa samma beslutsamhet på de övriga områdena.

Ladda ned 2026 års jämställdhetsindex och dela resultaten för att bidra till den nationella politiska debatten och driva på förändringar :
https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2026-making-parental-leave-work